

ДАРЪ

ДОБРОМЪ УЧЕНИКУ.

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЙ ШТАМПАРИИ

1863.

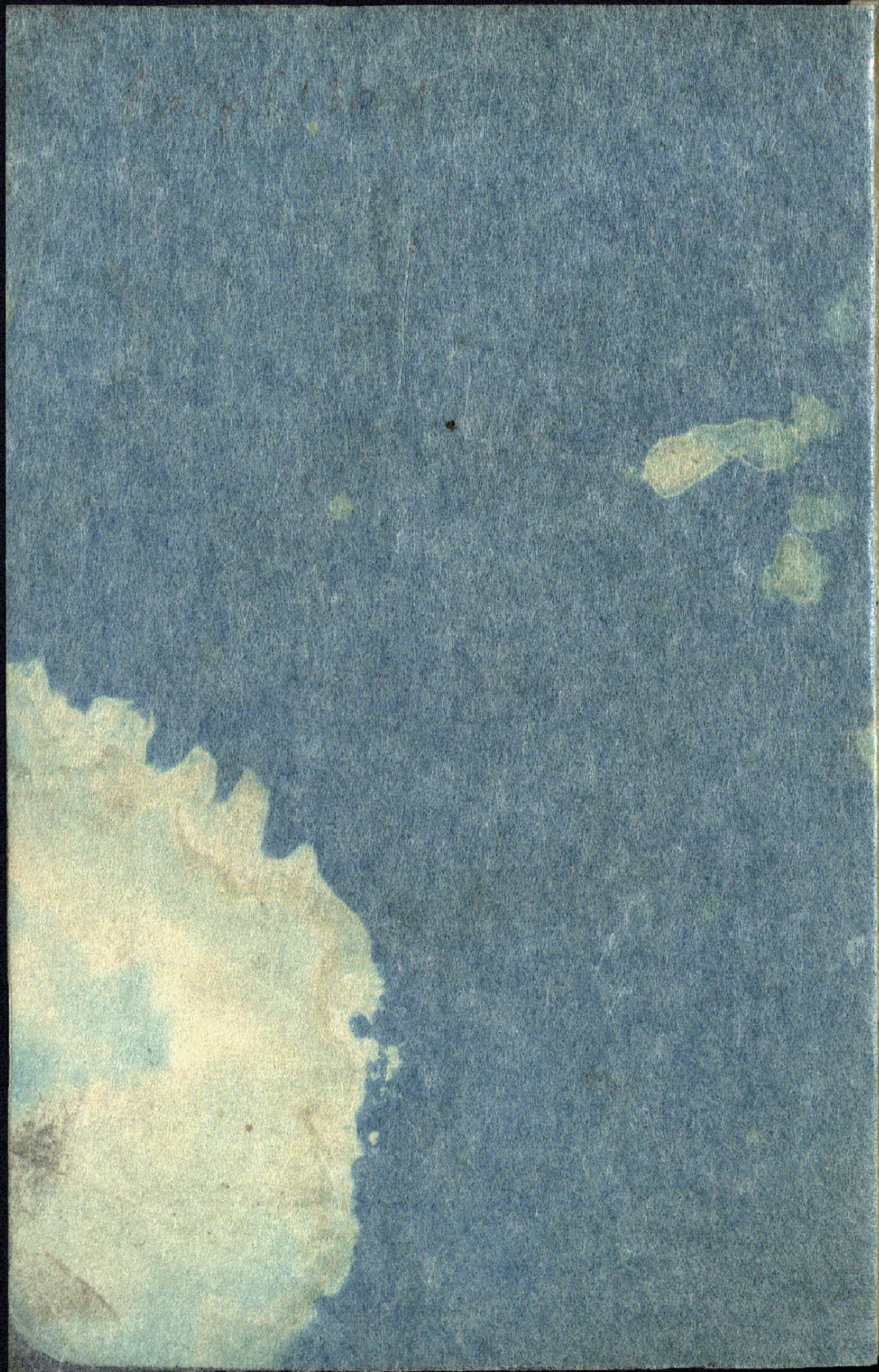

Рис Срт I 130. 1

~~2779/5~~
100

Книж. Оп. 319166

Помени Бога.

Помени Бога кадъ ютромъ уста-
 ешь; па ће ти данъ бити срећанъ
 и напреданъ. Помени Бога кадъ о-
 ћешъ да заспишь; па ће ти санъ
 бити миранъ. Помени Бога кадъ у
 школу улазишь; па ћешъ съ нау-
 комъ живота излазити изъ нѣ. По-
 мени Бога кадъ одъ куће полазишь,
 па ћешъ се срећанъ и радостанъ
 кући враћати. Ако што починѣшь,
 помени Бога; па ће ти посао нѣи
 за рукомъ. Ако што свршавашъ по-
 мени Бога; па ћешъ съ радошћу
 уживати плодъ своихъ послова. И у
 радости помени Бога; би ће ти ра-
 достъ двоиномъ слаћа. И у жалости
 помени Бога; па ће ти бити туга мло-
 го лакша. И на самрти помени Бога;
 па ће ти смртъ бити роћенѣ за нови
 животъ. Помени Бога, свагда поме-
 ни Бога.

Накнада.

Пророку дође неки младићъ и рекне : „богопослани! я имамъ престару и преслабу матеръ, кою чухамъ, своіомъ рукомъ ранимъ и поимъ, и подижемъ, и покривамъ и негуемъ, — па есамъ ли іой се одужио што е она мени учинила? А пророкъ одговори : „ниси нити ћешъ іой се икадъ ичимъ моћи одужити за нѣне трудове; али си ипакъ добро дело учинио, пакъ и за то мало добра и неге што іой враћашъ, нека те Богъ благослови!“

Каштига.

Єдномъ дође на неку варошку капію стараць єданъ, преслабъ, и єдва се на ногама држао. „Откуда, старче?“ упита га несташни капиція. „Отуда изъ брда.“ — „Па куда си наумио?“ — „Довде не далъ.“ — „А коє добро?“ — „Ние добро“, уздане

бедни стараць; „дошао самъ да се кодъ суда тужимъ на мога сина: пре неколико месеци предао самъ му све добро и иманѣ мое, да се у старости одморимъ, и онъ обећа бринути се за ме, а данасъ неће да зна ни зашто, него ме истеруе гладна и гола изъ мое куће.“ „А колико ти є година?“ запита капиція — „Прешао самъ 73.“ — „Е, па твой є животъ већъ прошао“, одговори неваляли капиція, „ти знашъ, да у Часловцу пише, да намъ животъ трає 70 година.“ Стараць се на ове речи згрози и проговори: „дакле є болъ да се я вратимъ, Богъ ће се на ме смилувати.“ Съ тимъ речма окрене се и изиђе изванъ капиє, седне на єданъ каменъ да се одмори, пакъ ту сузе ронећи уздане и — издане.

На бедногъ се старца смиловао Богъ и примио га къ себи; аль на истомъ ономъ камену, где є онъ из-

дануо, седи данасъ синъ нѣговъ, и проси да му уделе.

Муве и пауци.

У едногъ краля бѣше синъ, кои имаѣаше обичай питати: рашта ѣ Богъ муве и паукове и остале ситнѣ животиньце створио, кадъ оне нису ни одъ какве користи само — вели — да ми се може, я би ихъ све са землѣ истребио.

Ћдаредъ мораде Кралѣвићъ овай у битки предъ неприѣтелѣмъ бежати. Уморенъ легне у вече у шуми подъ растъ и заспи. Ћданъ одъ неприѣтельскихъ момака, кои га хтеде уватити жива, кришомъ идући за нѣимъ, нађе га на спаваню: али у кои ма да му се сасвимъ приближи, падне Кралѣвићу мува на лице, уѣде га и пробуди, и онъ на ноге скочи и срећно утече.

Кралѣвићъ се садъ прикріе у єдну пећину. Паукъ ноћу преко

целе рупе, кудъ се у пеѣину ула-
зило, оплете свою велику лепу
мрежу. Уютру дођу двоица одъ не-
пріятеля предъ пеѣину и єданъ ће
реѣи: „Улази унутра, онъ є ту са-
кривенъ:“ на кое други одговори:
„ниє онъ ту, єръ иначе морао би
улазеѣи паучину ову покидати.“

Кадъ непріятельи одоше, а
Кралъвићъ изађе, па прекрстивши
се, рекне: „хвала ти Боже! юче си
учиніо да ми мува, а данасъ па-
укъ животъ избави — како ћу ти
на твоіој великој милости бла-
годарити! Садъ видимъ, да є све
мудро наређено, што си годъ ти
наредно.

Чврчакъ и мрави.

Када зима дође и увене трава
Гладанъ чврчакъ пође у гости кодъ мрави.
Молио є лепо у своєму яду
Да му мало ране преко зиме даду.
Питали га мрави: „где си досадъ био?
Шта си цело лето у пољу чинио?“

А сирома чврчакъ обинѣ незнао,
 Рече: „я самъ летось у полю свирао.“
 Тадъ повичу мрави: „на полѣ се витлай!
 Кадъ си свирао летось, а ти сада играй.“

Корняча.

Корнячи досади с' по земљи милити
 Падне іой на паметъ хтела би летити,
 Па замоли орла — чуда Боже свети! —
 Да є онъ научи да и она лети.
 Беседи іой оро: „окани се море,
 Треба нмат' крила кои оће горе,
 Та летенѣ за те ние одъ потребе
 Богъ би дао теби да є то за тебе.“
 Но корняча далѣ одъ носа невиди,
 Мисли да іой оро той желњи завиди.
 Ђднако га моли и оће те оће —
 Тадъ є оро узме и летити пође.
 Кадъ є веђъ високо подъ облаке био
 Онъ є онда пусти, па є говорио:
 „Хайде лети сама!“ а корняча яко
 Летела є ядна, али наопако.
 Сва се угрувала кадъ на земљу пала,
 Тако іой и треба када є будала.

Ђаче и сређа.

Несташно се ђаче край Саве играло,
 Па где се играло ту є и заспало.

Кадъ га срећа види у жену с' претвори,
 Пробуди га ал' му ништа неговори,
 Већъ прутіѣмъ єднимъ добро га избіє,
 Болело є яко — прутіѣ шала ниє;
 Уплашено ядно отима се ѣаче,
 Па онъ пита срећу и изъ гласа плаче:
 „Шта си полудила, што ме тако тучешъ?
 Та пушти ме лудо, кудъ ме тако вучешъ?“
 Онда срећа нѣму смешеѣи се вели:
 „Јоште се отимашъ, јоште питашъ є ли?
 А што си легао да ти спавашъ онде?
 Кодъ толикогъ поля па леже кодъ воде!
 Мого си съ обале ти мали несташко
 Отиснут' се доле и удавит' лако.
 Родителѣи твои онда би тужили,
 И мене би ядну на правди ружили.
 И сваки би казо: „зла є срећа била“
 Упамти, зато самъ я тебе избила.“

Гавранъ и лисица.

Са комадомъ мяса а у клюну своме
 Стаяо є гавранъ на расту єдноме.
 Види га лисица па подъ грану дође
 И гаврану птици говорити пође:
 „О, да красне птице, о перя лепога!
 Ал' штета што нема гласа никаквога!
 Јошъ да може какавъ гласъ одъ себе дати,

Не би птица била већъ анђелъ пернати.“
 Би мило гаврану таку хвалу чути —
 Ал' да нема гласа — та га сумня люти;
 Па да би показао да гласа имаде,
 Гакну гласно, али комадъ мяса паде.
 Лукава лисица та то є и хтела,
 Месо є счепала па одма изела.
 Кадъ поела месо гаврану беседи:
 „Свашта имашъ, али неимашъ памети.“

Марко и лопта.

Кралѣвићъ є Марко славанъ юнакъ био
 Сваки му се други юнакъ покорио.
 Съ топузиномъ своіомъ идући некуда,
 Єдну лопту малу види поредъ пута:
 Па као изъ шале текъ да види шта є,
 Топузиномъ своіомъ лако удара є,
 Ал' да видишъ чуда та є лопта мала
 Одъ свакогъ удара све већа постала.
 Налютио с' Марко па є опетъ грува
 Али лопта расте, ка да є ко дува.
 Цичи Марко, мислишъ да є гласъ одъ гує,
 Топузину тешку силно измаує,
 На юначке ноге горе пропинъ се
 Па удара онда, сва се земля тресе.
 Аль опетъ залуду — ту помоћи ниє
 Лопта више расте што є више биє.

Яви му се вила изъ горе зелене :
 „Окани се Марко те лопте несрећне!
 Заръ невидишь да се — живъ га Богъ убио
 У ту лопту сушти пркосъ претворио;
 Што є више бієшь све ће већа стати—
 Немой да є дирашь, па ће се сманяти.
 Нада те с' неможе нигде юнакъ наћи,
 Ал' съ пркосомъ немошь ти на край изаћи.“

Пасъ и нѣгова сенка.

Ёданъ комадъ мяса пасъ овчарски нађе,
 И усамљѣнь да би поѣо га слађе,
 Носаше г' у зубма покрай єдне реке,
 И згледа у води обликъ свое сенке.
 Учини му с' да то друго псето има
 Млого већи комадъ у своимъ зубима.
 Зато лапне зубма, да дочепа сенку,
 А комадъ изъ уста, падне му у реку.
 Комадъ мяса одма на дно реке оде,
 Зачуђено псето остане край воде.
 — Млого люди има, кои прођу луђе,
 Бадъ се полакоме на иманѣ туђе.
 Пословица каже: „кои грабя веће,
 Тай изгуби често и свое изъ вреће.“

Лафъ и лиснца.

Лафъ остари врло и почне мислити
 Како ће се яданъ одъ сада ранити;

Ёрѣ тако є слабѣ веѣѣ, єдва с' може диѣи
 А камо л' да може зверче кое стиѣи.
 Уздаюѣ' се у ловѣ црко би одѣ глади,
 Зато се домисли друго што да ради.
 Лаѣѣ с' учини боланѣ, у пеѣину легне,
 Ко да є при смрти тако се отегне.
 Крозѣ све шуме новостѣ одма се разчує:
 Да лаѣѣ силни, страшни на смрти болує.
 Животиня млога поврви пештери;
 Да посѣти лаѣѣ и да се увери.
 Како кое доѣе а лаѣѣ га удави,
 Па га у пеѣину за ручакѣ остави.
 У томѣ и лисица на врата привири. —
 Жалостиво лаѣѣ іой обе шапе шири:
 „Оди, кѣери моя, утѣхо и дико!
 Све за тебе питаѣѣ, где си за толико?
 Мене веѣе стигла неволя и старостѣ
 Я умиремѣ, ево свладала ме слабостѣ.
 Зато оди ближе да се загрлимо
 И за навекѣ веѣе да се опростимо.“
 — „Прости немаѣѣ каде дошла би ти и я,
 Но и стра ме вата, одговори лия —
 Ёрѣ млоге трагове видимѣ кѣ теби тамо,
 А ни єдногѣ трага одѣ тебе овамо.“

Две мачке.

Две мачке наѣу єдно парче сира
 и подѣле га. Єдној се мачки учини,

да є већій комадъ у оне друге и обе мачке ходу да се збогъ криве диобе суде кодъ кмета, а кметъ є био маймунъ. Онъ узме оба парчета сира, и метне єдно парче на єдну, а друго на другу теразію и види, да єдно парче сира заиста претеже, па да би оно єднако било са онимъ другимъ, одгризе одъ нѣга мало. Кадъ опетъ метне на теразіє, онда онай други комадъ претеже, одъ кога опетъ подобро парче одгризе. Садъ опетъ метне на теразіє, а оно онай други претеже. И тако є сиръ толико претезао, и маймунъ толико часъ одъ єдногъ часъ одъ другогъ комада да би изєдначио, одгризивао, докъ сира готово хоће да нестане. Тада єдна мачка, коя є лютиито гледала, шта маймунъ ради, кадъ се башъ онъ беше спремно, да сиръ опетъ загризе, увати маймуна зубима за шапу, и повиче: „не више“! — Проклета ненаситости!

немогасмо ли се на-лепо намирити, него хоѣмо парницу! Ето до чега доведе насъ парниченъ, те и оно, што смо имали, изгубисмо.“

Крадльиваць.

Едно вече дођу два циганина съ медведомъ у едно село и остану да ноѣ. Крчмаръ имъ уступи свой свиняць, изъ коѣга башъ оно вече едно велико угоѣно свинче продао бияше, да у томъ свиньцу вежу медведа да ноѣи. Око по ноѣи довуче се еданъ крадльиваць, у намери, да свинче украде, и незнаюѣи шта се то вече догодило, отвори лагано врата, уѣе у свиняць и повуче место свинчета — медведа. Медведъ замумла и своимъ шапама зграби крадльивца и стане га газити. Несретникъ оваѣ почне коѣ одъ стра, коѣ одъ болова изъ свега гласа викати. Сва челядь изъ крчме, потрче свиньцу, и съ тешкомъ мукомъ ци-

гани крадљивца свега искрвављеногъ и грдно изгруваногъ одъ медеда отму, и суду предаду.

Ко на зло пође на веће зло наиђе. Ко за туђомъ вуномъ пође, самъ остриженъ кући дође. Како ко ради онако и прође.

Рачунски задатци.

— Атина најстари грчки градъ постои одъ 1550 год. пре рођења христова; колико е одтада година досадъ. — Римъ, најстари латински градъ постои одъ 754 год. пре рођења христова, колико е одтада година? А колико е старія Атина.

— Около 600 година после рођења христова, дошли су Срби у ове земљѣ; 640 године примили су хришћанску вѣру; 1169 год. основао е Стефанъ Неманя, најболји одъ наши кралѣва, србско кралѣвство; 1345 године основао е Стефанъ Душанъ силни србско царство; 1367 године

умрѣо є царъ Урошъ, последњи изъ породице Неманя. — Колико є година како су Срби овде? Одкадъ су Хришћани? Колико є трајало србско кралѣвство и царство? Колико є одъ смрти последнѣгъ цара Уроша до данасъ?

— Год. 1389 изгубили су Срби царство у битки косовској; год. 1423 отели су Турци Цариградъ и разорили грчко царство; год. 1804 почели су се Срби подъ Караѣорѣемъ ослобођавати одъ Турака, и ослободили су се год. 1815 подъ кнезомъ Милошемъ Обреновићемъ; год. 1819 отели су се и Грци, одъ Турака и добили кралѣвину. Колико су дакле година били Грци а колико Срби подъ влашћу турскомъ? Колико є година одъ косовске битке? Колико є година одъ како є Цариградъ у турскимъ шакама? Колико є одъ како су се Срби, а колико одъ како су Грци отели одъ Турака?

— Ти купишъ три млада роя пче-
ла, сваки рой по два талира и до-
бієшъ друге године одъ свакога іошъ
по два, колико ћешъ ихъ имати све-
га? Треће године добієшъ опетъ
одъ свакога іошъ по два, а тако
исто и пете и шесте године по два
роя, колико ћешъ свега рова има-
ти после 6 година?

РАЗЛИЧНИ ЛЕКОВИ.

Лекъ одъ срдоболъ.

Треба помѣшати двѣ оке воде одъ
угашенога креча и єдну оку пресна
млека, па то пити мѣсто воде три
дана, и срдоболя ће проћи.

Лекъ кадъ пчела, осица или стр- шлѣнъ уєде.

Кадъ пчела, или осица, или стрш-
лѣнъ уєде, треба црни лукъ ра-
сѣћи и трляти ондѣ, гдѣ є жалацъ
забоденъ. Но пре него што се поч-
не цримъ лукомъ трляти, треба
жалацъ извадити.

Лекъ кадъ месо око зуба и на небцима почне да труне?

Кадъ месо око зуба, или на небцима, или у жвалама почне да трули, онда треба набавити талога одъ пива и свакога сата по едну кашу тога талога узети у уста и подржати мало, па онда изплювати, и опетъ узети и опетъ изплювати, па послѣ два дана болъ ће престати и месо неће више трулити.

Лекъ кадъ се ко опрљи.

Кадъ се ко опрљи (ожеже, опари) одъ ватре или вреле воде, треба одмахъ оно мѣсто на тѣлу, кое е опрљно да метне у ладну воду, или да умаче крпу у ладну воду, па да меће на оно мѣсто, кое е опрљно или ожежено. Кадъ се то пола сата чини, онда треба опрљно мѣсто умакати у медъ, или масло, или зейтинъ, или олай, или мазати опрљно мѣсто медомъ, или масломъ,

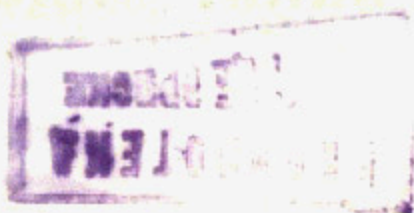
или зейтиномъ или олаѣмъ, и то ѣ све ѣдно или се умакало опрлѣно мѣсто у те ствари или се мазало тима стварима. Послѣ свакога сата треба опетъ опрлѣно мѣсто у ладну воду умакати, па онда опетъ у медъ, или масло, или зейтинъ или олай умакати или тиме мазати.

Ако ѣ ко уста ожегао, онда треба само ладну воду ѣднако у усти-ма држати, а затимъ зейтиномъ или несланимъ масломъ намазати.

Ако се ко по читавомъ тѣлу опр-лно, треба да сѣдне у ладну воду или млеко и нека посѣди ѣданъ че-рекъ сата, па онда нека се маже медомъ, или масломъ, или зейти-номъ, или олаѣмъ, па му неће ни-шта бити.

Лекъ кадъ се ко сичаномъ отруе?

Кадъ се ко сичаномъ отруе, онъ почне блювати, почне се яко зно

ити, дрктати и т. д. Найбольи лекъ одъ тога отрова єсте, да се млакога млека много піє; а ако тога нема, а оно да се шећера много єде; а ако и тога нема, а оно да се меда доста єде; а ако пакъ и тога нема, а оно треба пити сапуняве воде. Треба све чинити да отровани блює млого.

—

Лекъ кадъ змія уєде.

Кадъ змія кога уєде, онда треба изъ ране крвь цѣдити, око ране игломъ или чимъ оштримъ бости, да више крви одиђе и прати млакомъ водомъ, а кадъ нема млаке, онда и ладномъ. Поредъ тога, треба до ране завезати марамомъ или чимъ другимъ, да змииньи єдъ не иде далъ у крвь. Послѣ тога, ако се може наћи кора одъ зове и лишће, онда то треба истући и на рану метнути, а ако се то набрзо не може наћи, онда треба од-

махъ, докъ се то не нађе ладну землю на рану метнути. Затимъ треба цвѣтъ одъ зове скувати и ону воду, докъ є млака, пити.

Лекъ кадъ се овце окрастаю.

Кадъ се овце окрастаю, онда треба оне краставе одлучити одъ здравихъ оваца и одъ влаги и зиме чувати ихъ, па онда свакой краставой овци по 10 драма сирѣта у води дати да попиє, а ако є сирѣе яко, онда є доста и 5 драма сирѣта.

Лекъ кадъ се ко бакарномъ отрує.

Бакаръ є отрованъ, па съ тога треба мотрити, да су они бакарни судови, у којима се єло кува калаисани, и никако не треба остављати, да єло преноћи у бакарномъ некалаисаномъ суду. — Кадъ се ко одъ єла изъ бакарнога суда отрує, онъ почне блювати и често на полъ ићи.

Одъ тога отрова ово є лекъ: треба беланце одъ яйцета съ млакомъ водомъ смѣшати, па тога доста пити. А добро є, кадъ се одъ тога отрова піє и доста млака млека.

Како се може сачувати млеко да се на вруќини не прогруша.

Треба истући ренъ у ступи, па онда исцѣдити сокъ изъ тога истученога рена, и онда одъ тога сока єдну кашику метнути у млеко, па се млеко неће угрушати.

Неки мѣсто сока одъ рена међу у млеко сокъ одъ роткве.

Неки начине цѣђъ па єдну кашикку успу у млеко.

Шта треба радити, да стѣнница нестане?

Треба узети зеленога лишћа одъ коноплѣ и истући у ступи, па онда исцѣдити изъ тога сокъ и послѣ помѣшати тай сокъ са волов-

скимъ жучомъ. Са томъ смѣсомъ треба намазати свуда гдѣ има стѣница и оне како осѣте тай задай све поцркаю.

Юшъ и то треба знати, да на ономъ мѣсту, гдѣ є са овимъ сокомъ єданпутъ намазано било, никадъ више стѣница неће доћи.

Како се прави сирѣ одъ руже.

Треба набрати єдну шаку лишћа одъ руже и то лишће метнути у єдно стакло, па онда налити добримъ виномъ и метнути да стои на сунцу 10 дана, па ће то вино у стаклу постати врло добро сирѣ.

Лекъ одъ жуля.

Треба умочити крпицу у жучъ одъ штуке, па ту крпицу метнути на жуль и привезати завіячомъ, па ће жуль умекшати се и неће болѣти.

А іошъ є и ово лекъ одъ жуля: треба жуль ножемъ исѣћи, па га онда неколико пута бѣлимъ лукомъ добро намазати и жуль ће ишчи-лѣти.

Како се гусенице могу да затру?

Треба направити якъ цѣћъ одъ пепела, па онда узевши у штрцальку тога цѣћа, прскати њиме она мѣста на дрвима, гдѣ є гнѣздо гусеница, а ако су гусенице или бубе на купусу или келю, онда се може цѣћъ у канту заитити и њиме по купусу или келю прскати, па ће гусеница или буба нестати.

Други начинъ како се гусенице и бубе затиру?

Метни у тиганъ жеравице и поспи мало истучена сумпора по той жеравици па димомъ одъ тога на-кади дрво, коє има гусеница, па ће све поскапати.

Купусъ одъ буба може да се сачува . кадъ се око онога парчета землѣ, гдѣ є насађенъ купусъ, посеє єданъ редъ одъ єдне педи широкъ конопаля.

Како се може одъ великихъ мишева (пацова) курталисати?

Помѣшай ситногъ неугашеногъ креча са ситнимъ шећеромъ, па тай прашакъ метни ондѣ , гдѣ има мишева, а до прашка метни ћасу съ водомъ. Мишеви и пацови єше тай прашакъ, па ће одмахъ пити воду и поцркаће.

Како треба зауставити крвь, кадъ много изъ носа иде?

Кадъ коме иде крвь на носъ много и неће да стане, онда треба, ако изъ десне ноздрве иде, дићи у висъ десну руку и неко време др-

жати, па ће крвѣ стати; а ако изъ леве ноздрве, а оно дићи леву руку.

Како се халъине могу сачувати одъ моляца?

Треба купити у апотеки или дућану за два гроша гвозденога витриола, па га осушити и ситно, као прахъ, истуцати, па онда посути тимъ прахомъ по онимъ халъинама, коѣ желимо сачувати да ихъ мольци не изгризу, и заиста у тима халъинама неће се ни єданъ мольцацъ наћи.

Неки, да би сачували халъине одъ моляца, међу између наслаганихъ у сандуку халъина лишће одъ дувана.

Како треба ужежену пшеницу поправити?

Опери ужежену пшеницу у сла-ной води и послѣ на сунцу осуши, па ће добра бити.

Како се могу мрави затирати?

Развали мравинякъ, послѣ поспи неугашенимъ кречомъ и поли водомъ, па ће се сви мрави затрти.

Како се може учинити да промрзло чокоће роди?

Ако є ноле зеленогъ чокота у земљи остало, онда у пролеће, кадъ се лозе саде, треба осѣћи оно, што є промрзло, и провртити бургомъ оно, што є зелено, па онда узми лозу и огуљи кору на краю онолико, колико ће у рупу заћи, па добро углави (као кадъ се калеми) у той рупи, и улепи блатомъ, па онда заспи ситномъ земљомъ. Та накаламљна лоза родиће оне године коє є калемљна.

*Шта треба радити да воћка сваке
године роди?*

Воће највише зато не роди, што у пролеће при цветаню озебе. Зато треба учинити, да рано не пупуля и не цвета. А то бива на овај начинъ: у зиму око стабла воћке откопай земљу, па ону рупу напуни ледомъ, па онда земљомъ загни ледъ. Воћка тада доцније ће цветати, неће озебсти и родиће.

Лекъ одъ метиљаня оваца?

Истуци рутвице и исцѣди сокъ, па га измери, и онолико, колико є сока, толико метни у нѣга соли. Кадъ се почну овце метиљати, то подай имъ у неделѣи дана да прогутаю по єдну кашику тога сока. Ако ииє метиљъ якъ, може имъ се и у 12 дана по єдна кашика давати.

Добро є то и пре метиля двиска-
ма давати, одъ тога ће бити здра-
ве и неће се метиляти.

*Како се месо може лети на најве-
ћој врућини по 10 дана сачувати,
да се не усмрди?*

Месо говеђе, овчје, козъ и свинь-
ско може се лети на највећој вру-
ћини по 10 дана сачувати, да се не
усмрди, кадъ га съ трицама (меки-
њама) поспешъ, и у такомъ долапу
на ладу обесишъ, крозъ кои вѣ-
таръ може пролазити. Оно мѣсто,
гдѣ долапъ стои, треба да є на
вѣтру.

*Како се може покварено месо и
риба поправити?*

Кадъ се месо или риба почне ква-
рити, треба метнути у онај судъ,
у коме ће се месо кувати єданъ ко-
мадъ ђумура, па онда месо исѣћи

на комаде и метнути око онога комада ђумура нека постои четири до петъ сахати, па онда извадити угљњъ и непрати ни судъ ни месо, него одмахъ кувати, па месо неће имати ни мало смрдљивога задая.

Како се яйца могу дуго држати да се не покваре?

Метни кокошиня яйца у чабаръ или у каблићъ, па онда напуни тай судъ са кречномъ водомъ тако, да ихъ вода обліе сва; затимъ поклопи тай судъ даскомъ и метни га на неко мѣсто, гдѣ нитъ є велика зима ни врућина. Послѣ пази, ако се вода у суду почне згушћавати, а ти доли обичне воде. Кадъ ти затребаю яя за єло, а ти извади и опери са ладномъ водомъ, па прави одъ њихъ єло. На тай начинъ више одъ године дана яя могу да траю, а да се не покваре, него да су свагда тазе.

Други начинъ чуваня яйца одъ квареня.

Треба яйца метнути у пепео или у ржано брашно окренувши врхъ доле, па се читаву годину неће покварити.

Трећи начинъ чуваня яйца одъ квареня.

Како яйце исподъ кокошке извадишъ, намажи га машћу, па се дуго покварити неће.

Како се ябуке могу дуго сачувати да нетруну?

У глеђосанъ ћупъ метни на дно пѣсакъ и онда наслажи ћупъ съ ябукама, па поврхъ ябука заокруглѣну дашчицу метни, а по дашчици залепи ћупъ са иловачомъ земљомъ. На тай начинъ ябуке се могу годину дана чувати да не иструну.

Како се лешњици могу сачувати да се не покваре?

Метни лешњице у лонацъ или у ђупъ и одозго добро затвори чимъ, па закопай съ ѓдне педи дубоко у земљу, и тако ће лешњици читаву годину бити тазе.

Како треба чувати чизме и ципеле, да не труну и да крозъ њихъ вода не пролази?

Узми жута воска и козиѓгъ лоя, истопи заѓдно, па послѣ тиме намажи чизме или ципеле по кожи до ђонова куда су испрошиване. То ће сачувати чизме и ципеле да не труну и непропушта воду унутра.

Начинъ ранити пчеле безъ меда.

Исцѣди чорбу одъ пнтомихъ зрелихъ крушака, ту чорбу успи у зе-

мляни судъ и на тихой ватри дотле кувай, докъ се као медъ не згусне. Одъ 8 ока чорбе треба, пошто се искува да остане 3 оке густиша, и тай є густишъ сладакъ као медъ. Само треба пазити, да при куваню не загори. Што више тай густишъ стои, то се већма згусне, а понегда и ушећери. Тай густишъ треба са чистомъ млакомъ водомъ разбистрити и пче- лама мѣсто меда за рану давати.

*Лекъ кадъ марвинче или конь
обневиди?*

Узми тазе яйце, прободи люску и исцѣди беланце, послѣ на ону рупу сипай ситне соли и мућкай некъ се растопи, и тако чини докъ се яйце ненапуни. Послѣ то айце обви кучинама, па га метни у тиганъ надъ жеравицу и дотле држи, докъ яйце, као углѣнъ, не постане, па онда га истуци ситно као

прахъ и тай прахъ крозъ цѣвѣ ду-
ни говечету или коню у оно око
на кое не види. То треба три да-
на чинити, па ће марвинче про-
гледати.

Начинъ да кокоши зими носе.

Младе кокоши метни у кошару,
гдѣ има топлогъ коньскогъ ђубре-
та или у топлу собу, па упола
скувай у води ѣчамъ и подай га
докъ ѣ млакъ тима кокошима нека
ѣду, па ће брзо почети носити яйца.
Неки ситно истуку люску одъ пу-
жа па са трицама и виномъ замѣ-
шаю и то даю кокошима, и оне одъ
тога такође зими носе яйца.

Лекъ одъ глиста.

Истри шаргарепу (жутурепу) на тре-
ници и свако ютро на ште-срце по два

корена тако истрвене шаргарепе по-
еди, па ћешъ се курталисати глиста.

Лекъ кадъ кога лютина дави.

Попржи овса, па га прожваћи и
прогуни, и онда те неће лютина
морити.

УРОШЪ И МРНЯВЧЕВИЊИ.

Састала се четири табора
На убаву на пољу Косову
Кодъ бјеле Самодреже цриве.
Едно таборъ Вукашина краља,
Друго таборъ деспота Углѣша,
Треће таборъ воєводе Гойка,
А четврто Царевић-Уроша;
Цареви се отимлю о царство,
Међу се се хоће да поморе,
Злаћенима да пободу ножи.
А не знаду на коме е царство.
Краљ Вукашинъ вели „на мене е;“
Деспотъ Углѣшъ. „није негъ на мене;“
Войвод' Гойко: „није негъ на мене;“
Ћути нејакъ Царевић-Урошу,
Ћути дѣте ништа небесѣди

Ёрѣ не сміє одѣ три братієнца,
 Братієнца три Мрнявчевића.
 Пише кнѣигу Вукашине кралою,
 Пише кнѣигу и шилѣ чауша,
 До Призрена града бієлога
 До онога протопопѣ Неделька,
 Нека дође на Косово равно,
 Да онѣ каже на коме є царство,
 Онѣ є свѣтла цара пречестио,
 Пречестио и исповѣдио,
 У нѣга су кнѣиге староставне.
 Пише кнѣигу деспоте Углѣша,
 Пише кнѣигу и шилѣ чауша
 До Призрена града бієлога
 До онога протопоп-Неделька.
 Трећу пише воєвода Гойко,
 И онѣ шилѣ огнѣна чауша,
 А четврту Царевић-Урошу,
 Пише кнѣигу и шилѣ чауша.
 Сва четири ситне кнѣиге пишу
 И пошилию огнѣне чауше
 Све потайно єданѣ одѣ другога.
 Састаше се четири чауша
 У Призрену граду бієлому
 Кодѣ дворова протопоп-Неделька,
 Али прота дома небіаше,
 Но у цркви беше на ютренѣи,
 На ютренѣи и на литурѣи.

Колко с' силни огнѣни чауши,
 Колико су силни одъ силнієхъ,
 Те не вѣеше конѣ одяхати,
 Но у цркву конѣ нагонише,
 Потегоше плетене камціє,
 Удараю протопоп-Неделька.

„Брже айде протопоп-Неделько,

„Брже айде на Косово равно,

„Да ти кажешъ на коме є царство;

„Ти си свѣтлогъ цара пречестио,

„Пречестио и исповѣдио,

„У тебе су кнѣиге староставне;

„Ял' ћеш' сада изгубити главу.“

Сузе рони протопоп-Неделько,

Сузе рони па нѣима говори:

„Одбите се силни одъ силнієхъ,

„Докъ у цркви законъ савршимо,

„Знати ће се на коме є царство.“

Тако су се они узмакнули.

А кадъ законъ божи савршише,

Излѣгоше предъ бієлу цркву,

Тадъ говори протопоп-Неделько:

„Децо моя четири чауша!

„Я самъ свѣтла цара пречестио,

„Пречестио и исповѣдио,

„Ал' га нисамъ питао за царство,

„Већъ за гріє, што є сагрѣшио;

„Но идите у Прилипа града

„До дворова Кралѣвића Марка,
 „А до Марка до моста ђака,
 „Кодъ мене є кнѣигу научио,
 „Кодъ цара є Марко писаръ био,
 „У нѣга су кнѣиге староставне,
 „И онъ знаде на коме є царство;
 „Ви зовите на Косово Марка,
 „Хоће Марко право казивати,
 „Еръ се Марко не бои никога.“
 Отидоше четири чауша,
 Отидоше ка Прилипу граду,
 Бѣлу двору Кралѣвића Марка.
 Кадъ су били предъ бѣле дворе,
 Ударише звекиромъ на врата,
 То зачула Евросима майка,
 Па дозива свога сина Марка:
 „Сине Марко моє чедо драго!
 „Тко удара звекиромъ на врата?
 „Башъ ка да су бабови чауши!
 Уста Марко те отвори врата,
 Чауши се поклонише Марку:
 „Божа т' помоћь, господару Марко!“
 А Марко ихъ омилова рукомъ:
 „Добро дошли моя дѣцо драга!
 „Есу л' здраво србљи витезови,
 „И честити цареви и кралѣи?“
 Чауши се смерно поклонише:
 „Господару Кралѣвићу Марко!

„Све є здраво али ние мирно :

„Господа се тешко завадила

„На Косову полю широкоме

„Кодъ бїеле Самодреже цркве,

„И они се отимлю о царство,

„Међу се се хоће да поморе,

„Злаћенима да пободу ножи,

„А незнаду на коме є царство;

„Тебе зову на Косово равно,

„Да имъ кажешъ на коме є царство.“

Оде Марко у господске дворе,

Пакъ дозива Евросиму майку:

„Евросима моя мила майко!

„Господа се єсу завадила

„На Косову полю широкоме

„Кодъ бїеле Самодреже цркве,

„И они се отимлю о царство,

„Међу се се хоће да поморе,

„Злаћенима да пободу ножи,

„А незнаду на коме є царство;

„Мене зову на полъ Косово,

„Да имъ кажемъ на коме є царство.“

Кол'ко Марко тежио на правду,

Тол'ко моли Евросима майка:

„Марко сине єдини у майке!

„Небила ти моя рана клета,

„Немой, сине, говорити криво,

„Ни по бабу ни по стричевима,

„Већ по правди Бога истинога;
 „Немой, сине, изгубити душе;
 „Болъ ти е изгубити главу,
 „Него свою огрѣшити душу.“
 Узе Марко књиге староставне,
 Па опреми себе и шарина,
 Шарину се на рамена баци,
 Отидоше у Косово равно.
 Кадъ су били кралъву шатору,
 Рече тада Вукашине кралъ:
 „Благо мене до Бога милога!
 „Ето мене мога сина Марка,
 „Онъ ће казатъ не мене е царство,
 „Одъ оца ће останути сину.“
 Марко слуша, ништа неговори,
 На шатора не окреће главу.
 Кадъ га виђе Угљша войвода,
 Тад' Угљша рiєчь говорио;
 „Благо мене! ето ми синовца,
 „Онъ ће казатъ на коме е царство;
 „Кажи Марко на мене е царство,
 „Оба ћемо братски царовати.“
 Шути Марко, ништа не бесѣди,
 На шатора не окреће главу.
 Кадъ га виђе воєвода Гойко,
 Таде Гойко рiєчь говорио,
 Благо мене! ето ми синовца,
 „Онъ ће казатъ на мене е царство

„Кадъ є Марко іошъ неячакъ бїо,
 „Я самъ Марка врло миловао,
 „У свилена нѣдра увїаю,
 „Како красну одъ злата ябуку;
 „Кудъ самъ гође на коню ходїо,
 „Све самъ Марка са собомъ водио;
 „Кажи Марко на мене є царство,
 „Ти ћешъ Марко први царовати,
 „А я ћу ти бити до колѣна.“
 Шутї Марко ништа не говори,
 На шатора не окређе главу,
 Право ходе бїєлу шатору,
 Ка шатору неяка Уроша,
 Догна шарца цару до шатора,
 Онђе Марко шарца одсѣднуо,
 Кадъ га виђе неяки Урошу,
 Лако скочи са свил'на душека
 Лако скочи, паке проговори:
 „Благо мене! ето мога кума
 „Ето кума, Кралѣвића Марка,
 „Онъ ће казатъ на коме є царство.“
 Руке шире у грла се грле,
 У бїєло цѣливаю лице,
 За юначко питаю се здравлѣ,
 Па сѣдоше на свилна душека.
 Тако мало време постояло,
 Данакъ прође тавна ноћца дође;
 Кадъ у ютру ютро освануло,

И предъ црквомъ звона ударише,
 Сва господа дошла на ютренѣ,
 У цркви су службу савршили,
 Излѣгоше изъ біеле цркви,
 У столове предъ цркву сѣднули,
 Шећеръ ию, а ракію пію,
 Марко узе кнѣиге староставне,
 Кнѣиге гледа, а говори Марко:
 „А мой бабо, Вукашине кралою!
 „Мало л' ти є твоє кральвине?
 „Мало л' ти є? осталати пуста!
 „Веће с' о туђе отимате царство.
 „А ти стриче деспоте Угльша!
 „Мало л' ти є деспотства твоєга?
 „Мало л' ти є? остало ти пусто!
 „Већъ с' о туђе отимате царство.
 „А ти стриче, воевода Гойко!
 „Мало л' ти є войводства твоєга?
 „Мало л' ти є? остало ти пусто!
 „Већъ с' о туђе отимате царство.
 „Видите ли Богъ васъ невидио!
 „Кнѣига каже на Урошу царство,
 „Одъ оца є остануло сину,
 „Ћетету є одъ колѣна царство.
 „Нѣму царство царе наручио
 „На самрти кадъ є починуо.“
 Кадъ то зачу Вукашине кралою,
 Скочи кралою одъ землѣ на ноге,

Па потрже злаћена ханцара,
 Да убоде свога сина Марка,
 Бѣжи Марко испредъ родителя
 Ёрѣ се нѣму, брате, непристой
 Са своимъ се бити родителѣмъ,
 Бѣжи Марко око бѣле цркве,
 Око бѣле цркве Самодреже,
 Бѣжи Марко, а ћера га кралою,
 Докъ су тридуть коло саставили
 Око бѣле Самодреже цркве,
 Готово га бѣше сустигао,
 Ал' изъ цркве нешто проговара:
 „Бѣж' у цркву Кралѣвићу Марко!
 „Видишъ ће ћенъ данасъ погинути,
 „Погинути одъ свогъ родителя,
 „А за правду Бога истинога.“
 Црквена се отворише врата,
 Марко бѣжи у бієлу цркву,
 За нѣиме се врата затворила.
 Кралеъ допаде на црквена врата,
 По диреку удари ханцаромъ,
 Изъ дирека крвца покапала.
 Тад' се кралеъ био покајао
 Те є рієчь био говорио:
 „Леле мене до Бога єднога!
 „Ће погубихъ свога сина Марка.“
 Ал' изъ цркве нешто проговара:
 „А чуєшъ ли Вукашине кралою!

„Ти ниеси посѣкао Марка,
 „Већъ посѣче божѣга анђела.“
 На Марка е врло жао кралю,
 Те га люто куне и проклинѣ:
 „Сине Марко, да те Богъ убие!
 „Ти немао гроба ни порода!
 „И да би ти душа неиспала,
 „Докъ турскога цара недворио!“
 Кралъ га куне, царъ га благосиля:
 „Куме Марко Богъ ти помогао!
 „Твое лице свѣтло на дивану!
 „Твоя сабля сѣкла по мейдану!
 „Нада те се не нашло юнака!
 „Име ти се свуда споминяло,
 „Докъ е сунца и докъ е мѣсеца!“
 Што су рекли, тако му се стекло.

ЦАРЪ ЛАЗАРЪ И ЦАРИЦА МИЛИЦА.

Царъ Лазаре сѣде за вечеру,
 Покрай нѣга царица Милица
 Вели нѣму царица Милица:
 „Царъ Лазаре, српска круно златна!
 „Ти полазишъ сутра у Косово,
 „Съ собомъ водишъ слуге и войводе,
 „А кодъ двора никогъ неоставляшъ,

„Царе Лазо одъ мушкієхъ глава
 „Да ти може кнѣигу однієти,
 „У Косово и натрагъ вратити;
 „Одводишь ми деветъ миле браће,
 „Деветъ браће деветъ Юговића:
 „Остави ми брата баръ єднога,
 „Єдногъ брата сестри одъ заклетве.“
 Ньой говори српски кнезъ Лазаре:
 „Госпо моя царице Милице!
 „Кога би ти брата найволѣла
 „Да т' оставимъ у бієлу двору?“ —
 „Остави ми Бошка Юговића.“
 Тада рече српски кнезъ Лазаре.
 „Госпо моя царице Милице!
 „Када сутра бієль данъ осване,
 „Данъ осване и огране сунце
 „И врата се отворе на граду,
 „Ти ишетай граду на капію,
 „Туд' ће поћи войска на алає:
 „Све коньци подъ бойнимъ копльима,
 „Предъ ньима є Бошко Юговићу,
 „И онъ носи крсташа баряка;
 „Кажи ньму одъ мене благословъ,
 „Нек' да барякъ, коме ньму драго,
 „Па некъ съ тобомъ кодъ двора остане.“
 Кадъ у ютру ютро освануло
 И градска се отворише врата,
 Тадъ ишета царица Милица,

Она стаде граду кодъ капиє,
 Ал' ето ти войске на алає:
 Све коньци подъ бойнимъ копльима,
 Предъ нъима є Бошко Юговићу
 На алату васъ у чистомъ злату,
 Крсташъ га є барякъ поклопио,
 Побратиме! до коня алата;
 На баряку одъ злата ябука,
 Изъ ябуке одъ злата крстови,
 Одъ крстова златне ките висе,
 Те куцаю Бошка по плећима;
 Примаче се царица Милица,
 Па увати за узду алата,
 Руке склопи брату око врата,
 Пакъ му поче тихо говорити,
 „О мой брате Бошко Юговићу!
 „Царъ є тебе мени поклонио,
 „Да не идешъ на бой на Косово,
 „И тебе є благословъ казао,
 „Да дашъ барякъ коме теби драго,
 „Да останешъ са мномя у Крушевцу,
 „Да имадемъ брата одъ заклетве.“
 Ал' говори Бошко Юговићу:
 „Иди сестро на біелу кулу
 „А я ти се не бихъ повратио,
 „Ни изъ руке крсташъ барякъ дао,
 „Да ми царе поклони Крушеваць;
 „Да ми рече дружина остала,

„Гле страшљивца, Бошка Юговића!

„Онъ несмѣде поћи у Косово

„За крстъ часни крвцу пролѣвати

„И за свою вѣру умрѣти.“

Пакъ проћера коня на капию.

Ал' ето ти старогъ Югъ Богдана

И за њиме седамъ Юговића,

Све є седамъ уставляла редомъ,

Ал' ни єданъ ни гледати не ће.

Мало време за тимъ постояло,

Ал' ето ти Юговић-Воина,

И онъ води цареве єдеке

Покривене са сувіємъ златомъ,

Она подъ њимъ увати кулаша,

И склопи му руке око врата,

Па и њму стаде говорити:

„О мой брате Юговић-Воине!

„Царъ є тебе мени поклонио,

„И тебе є благословъ казао,

„Да дашъ єдекъ коме тебе драго

„Да останешъ са мноми у Крушевцу

„Да имадемъ брата одъ заклетве.“

Вели њбойзи Юговић-Воине:

„Иди, сестро, на бієлу кулу;

„Небихъ ти се юнакъ повратио,

„Ни цареве єдеке пустио,

„Да бихъ знао да бихъ погинуо,

„Идемъ сејо у Косово равно

„За крстъ часни крвцу пролѣвати
 „И за вѣру съ браћомъ умрѣти.“
 Пакъ проћера коня на капію,
 Кадъ то виђе царица Милица,
 Она паде на каменъ студени,
 Она паде пакъ се обнезнани;
 Ал' ето ти славнога Лазара,
 Када виђе госпођу Милицу,
 Удрише му сузе низъ образе,
 Онъ с' обзире с' десна на лієво,
 Те дозива слугу Голубана.
 „Голубане моя вѣрна слуго!
 „Ти одяши одъ коня лабуда,
 „Узми госпу за біеле руке,
 „Пакъ є носи на танану кулу;
 „Одъ мене ти Богомъ просто било!
 „Немой ићи на бой на Косово,
 „Већъ остани у бієлу двору.“
 Кадъ то зачу слуга Голубане,
 Проли сузе низъ бієло лице
 Па одсѣде одъ коня лабуда
 Узе госпу за біеле руке,
 Однесе є на танану кулу;
 Ал' свомъ срцу одолѣтъ неможе
 Да не иде на бой на Косово,
 Већъ се врати до коня лабуда,
 Посѣде га оде у Косово.
 Кадъ є сютра јутро освануло,

Долећеше два врана гаврана.
 Одъ Косова поля широкога,
 И падоше на бієлу кулу,
 Башъ на кулу славнога Лазара,
 Ђданъ гракѣ, други проговара:
 „Дал' е кула славногъ кнез-Лазара?
 „Ил' у кули нигѣ никогъ нема?“
 То изъ куле нико нечуяше
 Већъ то чула царица Милица,
 Па излази предъ бієлу кулу,
 Она пита два врана гаврана:
 „Ой Бога вамъ два врана гаврана!
 „Одкуда сте ютросъ полећели?
 „Няесте ли одъ поля Косова?
 „Виђесте ли двіє силне войске?
 „Есу ли се войске удариле?“
 „Чія ли е войска задобила?“
 Ал' говоре два врана гаврана:
 „Ой Бога намъ царице Милице!
 „Ми смо ютросъ одъ Косова равна,
 „Виђели смо двіє силне войске;
 „Войске су се юче удариле,
 „Обадва су цара погинула;
 „Одъ турака нешто и остало,
 „А одъ срба и што е остало,
 „Све ранѣно и искрвављно.“
 Истомъ они тако бесеђаху
 Ал' ето ти слуге Милутина,

Носи десну у лівой руку,
 На нѣму є рана седамнаестъ,
 Васъ му коньницъ у крвь огрезнуо;
 Вели нѣму госпођа Милица :

„Што в боланъ слуго Милутине?

„Заръ издаде цара на Косову.“

Ал' говори слуга Милутине :

„Скинъ ме, госпо, са коня витеза,

„Уми мене студеномъ водицомъ,

„И зали ме црвеніємъ виномъ.

„Тешке су ме ране освоиле.“

Скиде нѣга госпођа Милица,

И уми га студеномъ водицомъ

И зали га црвеніємъ виномъ.

Кадъ се мало слуга повратио,

Пита нѣга госпођа Милица :

„Шта би слуго у полю Косову?

„Ће погибе славни кнеже Лазо?

„Ће погибе стари Югъ Богдане?

„Ће погибе деветъ Юговића?

„Ће погибе Милошъ воєвода?

„Ће погибе Вуче Бранковићу?

„Ће погибе Бановићъ Страхиња?“

Тада слуга поче казивати :

„Сви осташе, госпо, у Косову.

„Ће погибе славни кнезъ Лазаре,

„Ту су млога копля изломлѣна

„Изломлѣна и турска и српска,

- „Али више српска него турска,
 „Бранећ', госпо, свога господара;
 „Господара славногъ князь Лазара.
 „А Югъ ти є, госпо, погинуо
 „У почетку у бою првومه.
 „Погибе ти осамъ Юговића,
 „Ће братъ брата издати нешћеде;
 „Докле гоће єданъ теціяше;
 „Јошъ остаде Бошко Юговићу,
 „Крсташъ му се по Косову вѣя,
 „Јошъ разгони турке на булюке
 „Као соко тица голубове.
 „Ће огрезну крвца до колѣна
 „Ту погибе Бановићъ Страхиня.
 „Милошъ ти є, госпо, погинуо
 „Кодъ Ситнице кодъ воде студене,
 „Ће-но многи турци изгинули;
 „Милошъ згуби турскогъ цар-Мурата
 „И турака дванаестъ хиљада;
 „Богъ да прости кога є родио!
 „Онъ остави споменъ роду српскомъ,
 „Да се прича и приповієда
 „Докъ є люди и докъ є Косова;
 „А што питашъ за проклетогъ Вука,
 „Проклетъ био и кога родио!
 „Проклето му племе и колѣно
 „Онъ издаде цара на Косову

„И одведе дванаестъ хиляда,
„Госпо моя, лютогъ оклопника.“

ВАСОЄВИЊЪ СТЕВО.

Юшъ ни зоре ни бієла дана,
Кнъига дође Васоєвињъ Стеви,
У Сѣницу, у село Дубницу,
Некаквومه граду Васоици.

Кадъ є кнъигу Стево разгледао,
Те онъ виђе, шта му кнъига каже;
Зове свога Ваистину слугу,
Па є нѣму вако говорио:

„Ваистина, вѣрна моя слуго,

„Ти изиђи предъ дворе бієле;

„Гледай, слуго, небу у ведрине,

„Єли сѣйни мѣсець на заходу;

„Єль Даница изишла звієзда,

„Види ли се, слуго, путовати,

„Путовати у Косово бойно?

„Ево нама ситна кнъига дође

„Од нашега славнога Лазара.

„Лазо мене у Косово зове,

„И овако у кнъизи заклинѣ:

„ „Ко не дође на бой у Косово,

„ „Ко Косово не заліє крвлю,

„За юнаштво и за отачанство,
 „И хришћанску вѣру православну:
 „У полю му не бляло стадо,
 „За рукомъ му жито не родило,
 „У двору му чедо не плакало!“
 Одма слуга предъ дворе изиђе,
 Па онъ гледа небу у ведрине:
 Сяйни мѣсець бѣше на заходу,
 И Даница на истокъ излѣгла.
 Време есте веће путовати.
 Ал' за њиме люба изходила,
 Главомъ люба Васоевићъ Стеве,
 Па є слуги она бесѣдила:
 „Ваистина, вѣрна наша слуго,
 „Досадъ си ми вѣранъ био слуга,
 „А садъ тебе кумимъ и братимимъ:
 „Ти не казуй господару твоме,
 „Господару и твоме и моме;
 „Кадъ му станешъ коня опремати,
 „Укуй њѣму дебела дората,
 „Да га рома предъ њѣга изведешъ;
 „Ерѣ самъ ноѣасъ зле сане уснила:
 „Полетише два сива сокола,
 „Изъ Сѣнице изъ села Дубнице
 „Одъ нашега града Васоице,
 „Одлетише у полѣ Косово.
 „Ал' Косово магла утила,
 „Одъ Ситнице те до Вучитрна;

„Одъ Голіе свудъ є уватила,
 „До бієла града Качаника;
 „У густу ти маглу улетише,
 „Улетише аль не излетише:
 „У магли имъ крила отпадоше.
 „Отићете, аль доћи нећете!“
 Ньой говори слуга Ваистина:
 „Госпо моя любо стеванова,
 „Кадъ самъ стао дворить господара,
 „Господара и мога и твога,
 „Живу самъ се Богу затекао,
 „И Стевану господару моме:
 „Ни зашто га преварити нећу!
 „Ни за то га преварити нећу.
 „Али хоћу нѣга разбіяти,
 „Аво мене усхтѣ послушати,
 „И за твоє сане казивати.“ —
 Уће слуга у бієле дворе,
 И Стевану поистини каже:
 „Господине Васоєвићъ Стево,
 „Сяйни мѣсець на заходу єсте,
 „И Даница на истокъ излѣгла,
 „Време нама єсте путовати.“
 Нѣга слуга саде разбіяше,
 И за сане нѣму казиваше.
 Онда нѣму Стево бесѣђаше:
 „Санъ є лажа, а Богъ є истина:
 „Не би ти се уставіо, слуго,

„Да би знао не вратитъ се нигда.
 „Иди, слуго, те опреми конѣ,
 „Докъ на себе я туримъ одѣло!“
 Стаде Стево руво облачити;
 Онъ на леѣа тури рисовину,
 А на прси токе и елеке,
 А на главу калпакъ и челенку,
 За челенку криву позлаћену,
 Коя му се на чекркъ обрѣе,
 Те казуе, кои вѣтаръ пуше,
 И брани му одъ сунашца лице,
 А на ноге мор' чое чакшире,
 По чакширамъ ковче скупощѣне,
 По ковчама тетреике златне. —
 Додъ се Стево, юнакъ, обукао,
 Дотле слуга конѣ опремио,
 И нехтѣ му коня уковати,
 Да на нѣму не остане клетва. —
 Они добре конѣ посѣднуше;
 Ал' за нѣима изходила люба,
 И на руци чедо износила,
 Па Стевану смерно бесѣдила:
 „Кадъ ти ходе у бой у Косово,
 „Сане мое нехтѣ послушати,
 „Кодъ кога ћешъ мене оставити,
 „Или мене или мушко чедо?“
 Ньойзи вели Васоевићъ Стево:
 „Иди у дворъ, вѣрна моя любо,

„Чедо рани, докъ одонудъ дођемъ!“
 Па пођоше друмомъ широкиємъ.
 Далекo ихъ сестра испратила,
 На растанку брату говорила:
 „Брате мили, Васоевићъ Стево,
 „Кадъ ћешъ, брате, изъ Косова доћи?
 „Да те чекамъ на друму широкомъ.“
 Али Стево нъойзи одговара:
 „Добро мисли и упамти, селе,
 „Па погледай бієлу западу;
 „Кадъ се роди одъ запада сунце,
 „Онда ћу ти изъ Косова доћи.“
 Коня добра мимо сестру нагна,
 Право ходе у полъ Косово.
 Кадъ онъ дође на воду Ситницу,
 Аль дъвойка доявила стадо,
 Доявила стадо на планиште.
 На глави іой калпакъ и челенка,
 За челенкомъ деветъ перяница,
 И десета крива позлаћена,
 Коя-но се на чекркъ обрће,
 Те іой лице одъ сунашца брани.
 Нъойзи Стево божю помоћъ назва;
 Она нѣму лѣпше приватила:
 „Здраво да си незнана войводо!“
 Ал' іой вели Васоевићъ Стево:
 „Я Бога ти, лієпа дъвойко,
 „Одкудъ теби калпакъ и челенка?“

Дѣвойка му вако бесѣѣаше:
 „Мили брате, незнана войводо,
 „Я самъ юче на Ситници била,
 „На Ситници чуваюѣи овце,
 „Каде бѣше око пола дана,
 „Докъ Ситница стиже у обале,
 „Докъ протече мутна и крвава,
 „Она носи ѣурке и калпаке,
 „И тай калпакъ меѣу нѣима иде,
 „Я се моли Богу истинома,
 „Неби л' калпакъ краю приходно,
 „Богъ ми даде и среѣа одъ Бога,
 „Те ми калпакъ краю прихоѣаше,
 „Я се сагохъ калпакъ те доватихъ.“
 Нѣойзи вели Васоѣвиѣъ Стево:
 „Сестро моя ліѣпа дѣвойко:
 „Додай мени калпакъ и челенку,
 „Да я виѣу кога є войводе,
 „Кои ли су на нѣму потписи.“
 Ал' говори ліѣпа дѣвойка;
 „Брате мили незнано войводо:
 „Не могу ти калпакъ додавати,
 „Ти ѣещъ нѣга мени одніѣти;
 „А я имамъ брата єдинога,
 „Мила брата да му калпакъ дадемъ;
 „Некъ се хвали за живота свога,
 „Шта є нѣму сестра задобила,
 „На Ситници чуваюѣи овце.“

Збори нъойзи Васоєвићъ Стево:
 „Кунемъ ти се Богомъ истиніємъ,
 „Я ти калпакъ одніети небу!
 „Шта ће мени калпакъ и челенка,
 „Кадъ њ' и моя сутра останути,
 „Останути на Косову бойномъ“
 Даде калпакъ на коню юнаку.
 Гледа калпакъ Васоєвићъ Стево,
 Окрета га и два и три пута,
 И десетъ га полюбио пута.
 Проли сузе низъ біело лице;
 Даде калпакъ у руке дѣвойци,
 Па нагони на Ситницу коня.
 Каде бѣше узъ полѣ широко,
 Къ Стеву слуга коня пригоняше,
 И овако нѣму бесѣђаше:
 „Господине Васоєвићъ Стево:
 „Знати мож' ли, чи калпакъ бѣше?“
 Говори му Васоєвићъ Стево:
 „Ваистина, вѣрна моя слуго,
 „Бог' ме смо се, слуго, одоцнили! —
 „Оно калпакъ Бошка Юговића,
 „Найвѣрніегъ слуге лазарева.
 „Кадъ є нама Бошко погинуо,
 „Све бранећи цара у Косову,
 „Ми нећемо застанути Лазу!“
 Па пођоше мало у напредакъ;
 Сусретоше брзогъ коняника,

На ђогату коню одъ мегдана,
 Саблю носи у лїевой руци,
 Коплѣ бойно подъ деснимъ колѣномъ;
 Десна му є осѣчена рука,
 Савъ му ђого у крвь огрезнуо.
 Нѣму Стево божю помоѣ назва:
 „Божя помоѣ брзи коняниче!
 „Я Бога ти незнанѣ добарѣ юнакѣ,
 „Одкудѣ ли си одѣ кога ли града,
 „Како ли се зовешѣ презименомѣ?“
 Нѣму юнакѣ подѣ истину каже:
 „Я самѣ, брате, родомѣ одѣ Будима,
 „На име самѣ Орловићу Павле,
 „Носио самѣ крсташа баряка,
 „Око нѣга изгубио руку:
 „Оста барякѣ сѣ рукомѣ у Косову!“
 Тада сташе те се полюбише,
 И обадва конѣ одсѣдоше. —
 Стаде нѣму ране завїяти,
 Па га пита Васоевићѣ Стево:
 „Я Бога ти Орловићу Павле,
 „Кадѣ си, брате, био на разбою,
 „Єли нама у животу Лазо?
 „Єли Лазо у бой ударао?
 „Єсу ли намѣ на скупу войводе?“
 „Єсу л' здраво и мирно войводе?“
 Бесѣди му Орловићу Павле:
 „Єсте трипутѣ у бой ударао,

„Кадъ се роди на истоку сунце,
 „Онда Лазо найпре ударио. —
 „Съ десне стране Лазо наређуе,
 „Наређуе старца Югъ-Богдана:
 „Нѣму дае деветъ Юговића,
 „И јошъ, брате, Бановићъ Страхиња,
 „А съ лѣве старца Стоядина,
 „Изъ Ариля одъ мале Мораве;
 „Са нѣимъ шалъ діете Лауша,
 „На лабуду коњу біеломе:
 „И съ нѣимъ прати неколико войске.
 „А остали бани и кнезови,
 „И войводе, које су подъ власти,
 „Сви ходоше са нѣимъ по средини. —
 „Онъ удари по средини войске,
 „На Мурата цара проклетога:
 „Силу ради и разгони войску,
 „Све тражећи царева чадора;
 „Алъ чадора наћи немогаше:
 „Милошъ есте пріе ударио,
 „У лютини са два побратима,
 „Єре га є царе прекорио,
 „И невѣромъ нѣга є назвао:
 „Да онъ хоће издат' у Косову.
 „Уто Милошъ по пре ударио,
 „Подъ чадоромъ цара распорио,
 „Царевъ чадоръ есте оборио,
 „Силу турску много умалио. —

„Ту се много бише и тераше,
 „Млоге турске силе потискоше,
 „Потискоше и у половише!
 „Ни ко гине ни ко ране доби.
 „Сретно било и болъ би било:
 „Ал' издаде Вуче Бранковићу,
 „Кой беше съ Голіе наређенъ:
 „Сви са њиме царски оклопници,
 „И јошъ млога убоита войска;
 „Када царе на чадоръ удари,
 „Да наклопи съ леђа туркомъ Вуче;
 „Вукъ издаде ударити нехтъ! —
 „Люто куне славни кнезъ Лазаре,
 „Люто куне Вука Бранковића,
 „И некаква Васоєвићъ Стеву,
 „Одъ Сѣнице одъ села Дубнице,
 „И некаква града Васоице:
 „„Ей давори Васоєвићъ Стево,
 „„За рукомъ ти жито не родило
 „„У полю ти стадо не бляло,
 „„У двору ти чедо не плакало,
 „„Кадъ издаде у Косову Лазу,
 „„Добро ти є било кодъ Лазара;
 „„Ти си био задоволянъ власти.“
 Онда рече Васоєвићъ Стево:
 „Брате мили Орловићу Павле:
 „Я самъ главомъ Васоєвићъ Стево;
 „Мени кнѣига врло позно дође,

„А мало самъ собомъ задоцнио:
 „Но я идемъ нѣму у Косово.“
 Вели нѣму Орловићу Павле:
 „Немой брате коня сяхивати,
 „Веће терай у Косово равно,
 „Айде, брате, собомъ у Косово,
 „Неби ли га жива застануо,
 „Да на теби неостае клетва,
 „И на теби и на роду твоме,
 „Докъ одморимъ богу одъ мегдана,
 „Докле смиримъ срце подъ ранама,
 „Я ћу съ раномъ у Косово ићи.“
 Нѣму вели Васоєвићъ Стево:
 „Я ћу, брате, тебе причекати,
 „Ране завить одморити коня,
 „И са мноми ћешъ ићи у Косово,
 „Ерѣ я рана допануо нисамъ,
 „Да те бранимъ и да те оабримъ,
 „За живота и за мое снаге:
 „Ерѣ си, брате, у ранама тешкимъ.“
 Кадъ пођоше у Косово равно,
 „Пита Стево Орловића Павла:
 „Мож' ли мени право казивати
 „Шта є после у Косову било?
 „Кога виђе жива у Косову;
 „Познаде ли кога одъ войвода?“
 Нѣму вели Орловићу Павле:
 „Могу теби право казивати.

„Прво виђохъ Юговићъ-Богића
 „И онъ носи свиленъ царевъ барякъ;
 „Юшъ га земљи положио ниє.“
 „Нити є се туркомъ покорио,
 „Већ све тера и разгони турке. —
 „Я се прогнахъ мимо нѣга прођохъ,
 „И сусретохъ Бановићъ Страхиња;
 „Ни онъ ниє допануо рана,
 „И онъ брани и себе и коня,
 „И разгони на све стране турке. —
 „Отудъ пођохъ мало у напредакъ,
 „И я сретохъ дієте Лауша;
 „Грднихъ рана Лаушъ допануо:
 „На лабуду седамнаестъ рана
 „На Лаушу дваестъ и четири;
 „Савъ му лабудъ у крвь огрезнуо.
 „Никако се зла остати неће,
 „Нит' се туркомъ покорити хоће.“ —
 Мало стаде за неко врїєме,
 Вели Павлу Васоевићъ Стево:
 „Айде брже да не одоцнимо,
 „Крвь пролити а не зажалити;
 „Пріє Лазе главе изгубити,
 „За юништво и за отачанство,
 „И хришћанску вѣру православну!?
 Па пођоше сва три напоредо,
 И стигоше у ордїю турску;
 Напоредо сва три ударише;

Съ десне стране Васоевићъ Стево:
 Како се є юнакъ помаио,
 Те разгони на алає турке
 И іошъ брани Орловића Павла,
 Єрь є Павлу осѣчена рука!
 Па потеже цареву чадору,
 Да би Лазу жива застануо,
 Іоште Лазо у животу бѣше;
 Подъ чадоромъ бесѣди съ Муратомъ!
 Нагони се Васоевићъ Стево,
 Башъ чадору силна царъ Мурата,
 Па говори свомъ цару Лазару:
 „Прости мене прости слугу мога,
 „Нисамъ те издати наумио,
 „Веће съ тобомъ мрети у Косову;
 „Али самъ се, царе, одоцнио,
 „Єрь є мени кнѣига позно стигла:
 „У томъ самъ ти сву часть изгубио:“
 Ништа Лазо одказати неће,
 Веће съ царемъ царски бесѣѣаше. —
 Вратише се терать са турцима,
 Па ходоше до воде Ситнице.
 На Ситници многи разбой бѣше;
 Бію срби, ал' бію и турци. —
 Онда рече Орловићу Павле:
 „Брате мили Васоевићъ Стево,
 „Ходи, брате, да се опростимо,
 „Я ти, Бог-ме погинути хоћу!“

И ту Павла погубише турци. —
 Кадъ се врати Васоевићъ Стево,
 Онъ потеже цареву чадору,
 Нагони се и два и три пута,
 И Лазара у животу нађе.
 Опетъ Стево нѣму проговара:
 „Прости мене, прости слугу мога,
 „Прости, благо, славни кнеже Лазо!“
 Лепо ихъ є опростио Лазо. —
 Оде Стево крозъ ордію турску,
 Па разгони на све стране турке.
 Дозива га Ваистина слуга:
 „Господине Васоевићъ Стево,
 „Ходи, брате, да се опростимо;
 „Десна ми се уморила рука,
 „А оштра се сабля утупила,
 „Све сѣкући кости попрієко:
 „Време дође валя ми умрети!“
 Ту є нѣга опростио Стево,
 Ваистина турци сагубише. —
 Садъ самъ оста Васоевићъ Стево.
 Мили Боже чудна ти юнака!
 Кадъ се Стево налютио беше,
 Налютио и себе и дора,
 Те окупи єдну чету туракъ,
 Потера ихъ низъ Косово бойно,
 Отера ихъ цркви Грачаници,
 Задужбини краля Вукашина:

Све онъ сатре, ништа не остаде;
 Нити одя, ни коня одмори. —
 Отуда се натрагъ повратио,
 Валя да є веће погинуо!

ДОСИТІЄ ОБРАДОВИЊЪ

*свѣтує ученике како да се
 владаю.*

Знай учениче мой, да самъ Христосъ спаситель говори: безъ мене неможете ничтоже. Безъ волѣ божіе неможемо се родити, живити ни спасити се. Зато смо дужни свако дѣло да по вољи божіој починѣмо и съ Богомъ свршуємо. Како устанешъ изютра, одма обрати твоє мисли къ Богу.

На комъ си годъ мѣсту и шта годъ радишъ или говоришъ, треба тако да се владашъ како се пристои ономе, кои є ишао у школу и воспитавао се и учио.

Кадъ си у цркви или ма где при молитви, буди скроманъ, немой се окретати и зверати на све стране, немой разговарати се, немой гласно молити се Богу и повторавати оно, што свештеникъ говори: еръ тиме узнемируешъ друге люде, кои близу тебе стоє, и кои у мислима слѣдую речма свештеника и ѱутеѱи Богу се моле.

Нигда немой псовати ни предъ другима срамотне рѣчи говорити. Кои то чине, есу посленьи люди и сва общтина треба да се клони одъ нѣихъ.

Неможе свакъ скупощѣну альину имати, али може сваки свою альину одъ блата и прашине очистити и ако е подерана искрпити.

Кадъ си у друштву ма где, немой звиждати, прстима ударити о трпезу, или ногама о патосъ, или ноге люляти као мала деца.

Кадъ зевашъ немой се протеза ти као мачка, и кадъ кіяшъ немой тако кинути и викнути да се кућа затресе. Кадъ годъ зевашъ или кинешъ заклони уста и главу мало на страну окрени.

Немой предъ другима носъ безъ мараме усѣкнѣвати и носомъ као трумбетомъ свирати. А ако се марамомъ усѣкнешъ, онда немой у мараму загледати и трляти. Немой съ ноктомъ или прстима чепркати носъ.

Кадъ се съ кимъ разговарашъ немой му се врло близу прикучивати да му изъ твоихъ, уста неби пара заударала, особито ако си што лучано єо.

Немой плювати крозь прозоръ на полъ, єръ може коме кои изподъ прозора иде пасти на главу.

При трпези а и иначе у друштву немой ништа говорити на што би се могли други згадити. Преко

залогая неваля ни говорити ни воду пити. Нигда нетреба пуна уста съ єломъ натрпати ни демећати ново єло докъ оно што є у устима добро несажваћешъ и непрогуташъ. Нетреба устима мљскати као прасе кадъ єде, и чорбу сркати, тако, да други чую. Срамота є прстомъ зубе чачкати, ако ти є башъ потреба зубе чачкати, а ти то чини маломъ сламкомъ и свагда другомъ рукомъ заклони уста. Врло є велика срамота и гадна стварь предъ другима подригивати. Неваля прстима вадити єло изъ чиніє, па онда прсте или после масногъ єла устне облизивати.

Шта годъ хоћешъ да рекнешъ или да учинишъ, а ти найпре о томе добро размисли.

Паметнієга одъ себе радо слушай, а поучи радо оне одъ коихъ ти више знашъ.

За туђомъ трпезомъ немой другога нудити, то може само домаћинъ чинити, но и онъ нетреба много да нуди да му гости силомъ еду и пію, ерь то е досадно.

Кадъ съ кимъ говоришь немой га вући рукомъ за альину или га гурати. Ако примѣтишь, да си са твоимъ причанѣмъ, говоромъ или шаломъ другима досаданъ, а ти прекини или укратко сврши што си почео, па пусти да и други могу говорити. Свагда се чувай да не пієшь више него што треба.

Кадъ видишь страна човека немой одъ нѣга бежати, него га поздрави и ако те за што упита пристойно му одговори.

Све старіє и паметніє поштуй и пристойно сретай, па ћешъ и ти поштованъ и свуда прибранъ и призванъ бити.

Немой нигда беспосленъ бити, свагда што годъ, што е честно

и кориено ради. Прилѣжаніе сиро-
маха обогати, а леньость богате
осиромаша.

Благо ономъ, ко се туђомъ ште-
томъ опамети, а тешко ономъ, ко
своіомъ мора.

Богъ свакомъ прашта, ко се одъ
срца кае.

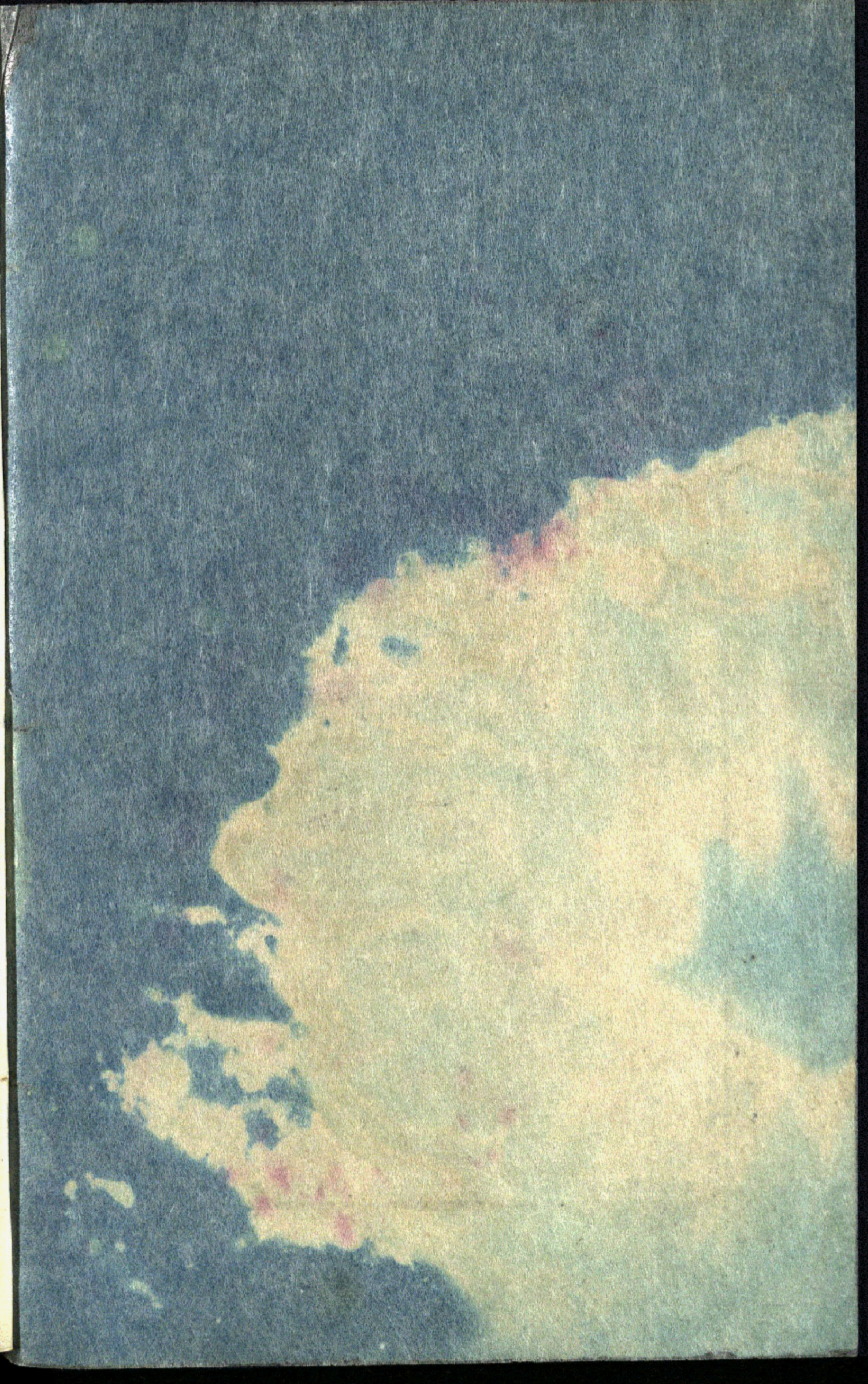
Богу, родительима и учительима
никадъ вратити ни накнадити немо-
жемо.

Гдѣ се двоє посвађаю, свагда е
онай, што први уђути, одъ болѣ
породице.

Кадъ се што и чуе и види, па
пређути, млога е свађа одклонѣна.

Ко свагда оца поштуе, имаће
радость одъ свое дѣце, биће му
све молитве услышане.

Ко ће да га други люди поштую,
треба найпре самъ да се поштуе.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Рјз Ср I 130.1